

Ukininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 2½ auks.

i Ameriką ir i kitas svetimas žemes 4 auks.

i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus

rašto arba už jos vietą per

pusę puslapio 60 feningių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Antras nepasisekimas pravoslavijos misijonierių.

Perėjasiame „Uk-ko“ numeryje (N 1, 1897 m.) padavėme, kaip pasielgė lietuviai katalikai, mokintiniai Mintaujos gimnazijos, verčiami gimnazijos perdėtinių melstis maskoliškai; padavėme kaip tie tvirti vaikinai, neveizint ant aštriausios prievartos, nepasidavė ir nepildė noro anų pravoslavijos misijonierių. Čion pranešame apie panašų atsitikimą su mokintiniais lietuviais katalikais Liepojaus ir Polangos gimnazijose. Neveizint ant to, juog Mintaujoje nepasisekė, globėjas (popiečitieliūs) Rygos apygardės p. Lavrovskis, tikėdamas apturėti pagirimą nuo augštesnės valdžios už platinimą pravoslavijos terpu katalikų, paliepė įvesti maskoliškas maldas Liepojaus gimnazijoje ir Palangos progimnazijoje.

Inspektorius Palangos progimnazijos, vardan to globėjo paliepimo, paleisdamas mokintinius ant kalėdų, įsakė juog po kalėdų bus kalbama maskoliška malda ir kad tie, kurie nenori skaičiuoti tos maldos tegul verčiaus negrįžta i progimnaziją.

Po kalėdų mokintiniai atvažiavo su tėvais ir inspektoriumi pradėjus raginti prie maskoliškų maldų, daugelis padavė prašymus, idant atiduotų jiems popierius, kadangi jie nenorint ilgiaus buti progimnazijoje. Inspektorius išpradžių ėmė kalbinti tėvus, kad palieptų vaikams melstis maskoliškai ir pasilikti progimnazijoje. Kalbėjo jiems, kad jie pasigailotų savo vaikų ir kaštų, kuri jau ant jų padėjo. „Nė vienas, girdi, iš jų taptų gal didžiu, turtingu ponu, o dabar kas iš jų bus, turės eiti arti ir t. t.“ bet tėvai tvirtai savo laikė, atsakė inspektoriumi, juog nepavels savo vaikams melstis maskoliškai.

Ant rytojaus suviršum šimto mokintinių katalikų atėjo ant maldos tik 5 ir tie visi, iš bajorų. Iš neatėjusių daugumas atsiėmė popierius namo išvažiavo, o keliolika pasiliko Palangoje: vieni laukdami tėvų atvažiuojant, kiti dar popierių neatsiėmė, o nekurie norėjo privatiškai

mokintis iki vasarai, nės ir už stalą tėvų jau buvo užmokėta. Ant tų palikusiuų Palangoje atkreipė savo atydą inspektorius su mokintojais. Pasileido bėgioti po kvartieras, baidyti vaikus išvargimu be tiesos pastoti kiton mokslavieten, lupti baltus gužikus nuo drabužių draskyti žvaigždes nuo kepurų, o ant galo matydami, kad tas viskas nieko negelbst užkvietė i pagelbą policiją. Policmeisteris įsakė policijantams, tuojaus išvaryti iš Palangos tuos mokintinius, kurie neina i progimnaziją. Policijantai pasileido po miestelį, užpildami ant kvatierų patylomis per pryšakines ir užpakalines duris, idant mokintiniai negalėtų pasislėpti. Pasiutimas anų daėjo iki to, juog varė iš Palangos ir tuos vaikus, kurie gyveno pas tėvus arba gentis. Vieniems iš mokintinių pasisekė pasislėpti nuo policijantų, o kiti turėjo pekšti bėgti iš Palangos, nekuriems parsiejo eiti po 8 ar 9 myles, o kitiems ir po 12 ar 15.

Tas persekiojimas nepasiliko be tulų vaisių; iš suviržum šimto mokintinių katalikų 27 ir tai vis daugiausiai iš bajorų ėjo mokyklon ir meldėsi maskoliškai. Darė tai daugiausia pildydami norą savo tėvų bajorų.

Truputį kitaip atsitiko Liepojaus gimnazijoje. Mat ten direktorium yra vokiečys, žmogus visiškai išmintingas, kuris nenorėjo buti maskolišku misijonierium. Gavęs paliepimą nuo globėjo apie maskolišką maldą jisai prieš kalėdas apreiškė gimnazijos kapelionui Visbarai ir mokintiniams katalikams, juog po kalėdų bus įvesta maskoliška malda; bet kapelionui ir mokintiniams tvirtai atsisakius, direktorius nesistengė prievarta versti prie tos maldos, tik sušaukęs visus gimnazijos mokintojus padarė rodą ir surašęs nusiuntė prašymą globėjui, kad neverstų mokintinius prie tos maldos. Nės iš to vertimo nieko gero neišeis. 20 sausio direktorius gavo telegramą nuo apžvietos ministerio, kad susiturtėtų su įvedimu naujos maldos. Truputį veliaus atėjo nutarimas, kad ta malda

butų atliekama lotyniškoje kalboje, visose mokslavietėse Rygos apygardės.

Tokiu būdu ir Palangos progimnazijoje ta malda skaitoma jau lotyniškai ir daugumas mokytinių iš progimnazijos atsitraukusių vėl grįžta atgalios.

Pranešdami apie šitai pagal platų aprašymą patilpusi „T. S.—ge“ norime atkreipti atydą mūsų skaitytojų ant to, kokių pamokinimų mes lietuviai galime iš šito turėti. Pirmą, mes da syki aiškiai persiliudijame, ko galime tikėtis nuo maskolių, kurie dėl savo nežmoniškų norų nesidrovi persekioti visaip netik suaugusius lietuvius, bet jau ir mažiems kūdikiams duoda pajausiti savo barkarišką ranką. Antrą, mes matome iš čion juog lietuviai jau nėra tos paklusnios avys, kokie ji buvo pirmiaus, juog suprantą jau savo padėjimą ir netik suaugusieji bet ir vaikai moka vyriškai pasipriešioti kankintojams, moka nukęsti gindami savo tiesas. Toliaus mes aiškiai persiliudijame apie dorišką stovį mūsų bajorų; syki stoję ant klaidingo kelio, išsižadę savo tautos ir kalbos jie jau išrodo peiktiną ginti savo tiesas; atbulai jie skubina nulenkti sprandus prieš savo kankintojus, jie paklusniai eina ten, kur vyriausybė jiems liepia. Tuom tarpu iš pasalų jie mėgsta mesti į akis lietuviams apkalbas, buk lietuviai yra maskoliams parsidavę, buk Lietuvos apšvietunai yra tai maskolių perpirkti agentai. Iš šito mes gerai matome jų pasielgimą. Bet nekaltinkime juos labai, ateis laikas jie supras klaidingumą savo pasielgimo, glausis vėl prie mus, kad drangia kovoti su mūsų skriaudikais, kad išvien ginti savo tėvynę Lietuvą nuo atėjunų, idant per mokslą ir apšvietimą pakelti Lietuvą ir lietuvius akyse viso svieto, o sau padaryti ramų ir laimingą gyvenimą.

B.

„Tututis ir pelėda.

Vienąkart paukštija didę puotą kėlė,
Skanius valgius valgė, alų, midų gėrė;
Teip-gi linksmos, juokavo, nelyginant žmonės;
Ir vaišinosi paukšteliai iš tikros malonės.
Galop, vaišnių jau jiems užtekus,
Pakilo čion visokios šnekos: —
Vienas kitą giria, o kaip katrą ir papeikia;
Juk ir tarp žmonių teip esti — rodos teip ir reikia.

Tik viens tututis veiz' ant jų nemaloniai,
Kad jie pasielgia su juo nepadoriai.
Per visą laiką, kaip niekadėjo, kampe tupėjo,
Bet-gi be vyliaus ir be apmaudos į juos žiūrėjo.
Vai ko-gi jis nedrįso? Juk namų nepragėrė?
Mat, pusplikis buvo, nės jį Dievo tokiu sutvėrė?
O ypač, kad apkalbos vis bjaurynėjo —
Tai tututis kampe slėpės, kiek galėjo.

„Tai da Dievulio meilė,“ jisai sau vienas kalbėjo;
„Kad susirinkimam manęs einant nieks neregėjo“
Ir lyg tyčia tuomtarpu jį žvirblis pamatė,
O pūsgirtė pelėda tuo akis pastatė,
Abudu su žvirbliu jį čiupt, nusitvėrė,
Su vikrumu velka, kur svečiai pasigėrė.
Dar akiše girtų paukščių jisai stovėjo
Ir tyčia vos iš jo kožnaš, kiek tik norėjo.
O drasiausioji iš jų pelėda
Didžiausią darė tutučiui gėdą:

„Velik keturkoju tavę but Dievs sutvėręs,
poplynių. —

Tai tarp jų mes rasime da ir daugiau tokių
tyčynių!“

Ir didesnę gėdą tutučiui padarė,
Kad negražiais žodžiais jį laukan išvarė.
Dievs pamatęs, kad tututį ant juoko laiko,
Sušaukė Jis paukštiją ant umo laiko,
Ir kožnam išpešęs po vieną plunksnužilę,
Pasiudė tutučiui tokią sermegėlę,
Kad nė ir Jis pats žiurėdamas gėris,
Kaip ta sermegėlė tik žvilga, žėri.
O kad dar paukščiai tututį išvydo,
Tai ko neplyšo daugums iš pavydo.
Mat, kito bereikal' nelaikyk už nieką
Nės naudos nėkokios tau iš to nelieka,

Višakis.

— Ežys ir katinas.

Ežys su katinu po žodį sau tarę
Ir tikrą bendrystą tarp savęs padarę
Išvyko sau miškan pasimedžioti;
Mat, badas spaudė — reik maisto jieškoti.
Katinas ežio iš pėdos n'atleidžia
Ir drauge abudu po girią beldžia,
Nės katins bendruose didę vertę matė
Ir tatau bendrystą labai augštai statė
„Ežyti, broliuk! ar tikiesi manim,
Kad už draugystę n'atsidžiaugiu tavim,
Tave Katins dėl bendrų už bendrystę ir galvą
padėsiu,

O dėl tavęs mano ežytėli ir pragaryn galėsiu.“
Net širdis apsaldo mūsų eželio
Nuo tokių katino gausių žodelių.

„Vai kas' anakur, Dieve, Dievuli!

Ar ne šuo šale kelmo guli?“

Su išgasciu ežys tarė draugui savo.

Katins ant tų pėdų tik švyšt sužaubavo . . .

Viršunėje berželio jau jisai tupėjo

Ir uodegą kraipydams į ežį žiūrėjo.

Šuo ežinos, turi but, nemėgo

Ir, ežį apvuostęs, girion nubėgo.

Tuo katins, nusirangęs žemyn nuo berželio,

Gailiai knaunkdamas cina prie vargšo eželio.

„Tai mat, širdie, ispėk savo nelaimę;

Net, žiurint į tavę, manę im' baimė.“

„Vai ką, ežel', jis tau kukždė į ausį?“

Katinas ežio prisikišęs klause.

„Eželi, sako, tokių prietelių nesileisk nė į aki, kurie nelaimėje tavę metą,“ — ežys jam atsakė. Tai nors daug gerų draugų turi kaime, Vienok geriausią išrinks tau nelaimė.

Visakis.

„Nauda iš auginimo naminių paukščių.

I.

Visos šakos ukininkystės dėl žmogaus turi didelę vertę. Nauda ir vertė atskirios šakos ukininkystės daug priguli nuo vietinių sanlygų. Vienok visos šakos ukininkystės kaime tarp savės taip arti yra sujungtos, kad jokių būdu negalima apleisti, ant pažiuros menkiausia.

Imkime už pavidį auginimą naminių paukščių ir pažiūrėkime, ar galima atrasti nors vieną kaimą, kur neaugintų paukščių? Berods ant pažiuros tai menkos vertės — višta, antiš ir žasis; o vienok reikale iš jų turime kiaušinius, skanią mėsą, plunksnas naminiams reikalams ir ant galo gero mešlo, kuris labai tinka užtariašimui daržų, obelų ir daugelio kitų augalų.

Tai-gi ar yra naudinga auginti naminius paukščius? Ant šio klausymo atsakysiu keletą atskaitų atsiųstų, į Departamentą žemdarbystės ir ukiškų Pramonių Ministerija. Iš žemiaus parodytų atskaitų, skaitytojai patys galės spręsti, ant kiek yra naudinga auginti naminius paukščius.

Vienas ukininkas Černigovo gubernijos paduoda tokią žinią: jis lesina paukščius miežiais, grikais ir žirniais; per metus 10 vištų sulesina iki 8 pudų grūdų; grino pelno iš vienos vištos už pardavimą kiaušinių ir viščiukų, atskaitant už maistą, liekti 40 kap. ant metų.

Toliaus kitas — iš Olonecko gubernijos tokią paduoda žinią: jis maitina vištas žiemą avižomis, išduodamas per pusę metų ant kiekvienos vištos 16 gorčių. Vidutiniai turi pelno iš vienos vištos per metus 2 rubl., užlaikymas kaštuoja 1 rubl., tai grino pelno iš vienos vištos liekti per metus 1 rublis.

Trečias nuo pat Odessos rašo, kad jis laiko 13 vištų; lesina avižomis, miežiais, selenomis, duodamas ant 10 vištų, kasdien 1 svarą avių, pelnas iš kiekvienos vištos kiaušiniiais 90 kap.; jeigu parduoti rudenyje vištą, palikus į jos vietą viščiukų už 30 kap.; tai bus pelno 1 rubl. 20 kap., o ant užlaikimo vištos išeina avių ir kitokio maisto už 50 kap.; tai grino pelno tiekti 70 kap.

Iš vieno bažnytkiemio Kauno gubernijos rašo, kad per žiemą laiko 12 vištų ir 5 antiš, maitindamas sėmenpelais, praduotais-miltais arba avižomis. Per metus turi pelno 70 kap., o išdavimo ant lesinimo 50 kap. ant kiekvieno paukščio; dėlto grino pelno liekti 20 kap.

Iš bažnytkiemio Vilniaus gubernijos rašo, kad vištas ir žasis lesina pelais, praduodamas selenomis arba avižomis; dėl 35 vištų ir 10 žasų per žiemą sulesina 2½ pudų selenų, avių 4 korčius, o pelų apie 5 maišus; pelnas už parduotus viščiukus ir kiaušinius, apart naminio sunaudojimo, apie 10 rubl. Nuo 10 žasų grino pelno už parduotus žasiukus, išskiriant kaštus užlaikymo 12 rubl.

Tokiu būdu matyti, kad už paukščius gaunasi ne vienokis pelnas; iš augščiau aprašytų atskaitų iš atskirio paukščio per metus gaunasi pelno nuo 20 kap. iki rubliui. Didesnis arba mažesnis pelnas už paukščius priguli nuo budo užlaikymo paukščių, nuo prekių maisto, nuo prekių parduodant paukščius ir produktus nuo jų gaunamus ir tt., vienok pelnas yra, reikia tik tai su išminčia auginti ir trusti apie paukščius; jeigu pelnas už paukščius būtų ir neperdidelis, bet ir kapeikos sugadu, o apart to, turint priaugusių paukščių, kiekviename reikale šeiminkė gales dėl vaikų, dėl ligonių, net ir dėl visų suaugusių pagaminti skanų, sveiką ir maistingą valgi, — iš kiaušinių, arba paukščių mėsos.

Jeigu kuris panoretų ir galėtų užimti plačią auginimą paukščių, tegul nesibijo didelio kašto ant užvedimo; nės jeigu išmintingai trustų apie paukščius, beabejonės pelnas gana geras. Tegul paliudis apie pelną atskaitos žemians parodytos: vienas žemdarbis latvis iš Kuršės į Departamentą Žemdarbystės padavė šokią žinią, kad jis, laiko 44 vištas, 17 kalakutų (kurkų), 12 žasų ir 60 ančių ir užsiima auginimų paukščių viršaus per dvidešimt metų, turėdamas pelno per metus išskiriant visus išdavimus, 100 rublių.

Ukininkas vienos iš vidurinių gubernijų, N. K. Kempe „Ženledielčeskoj Gazietie“ 1896 m., 46 rašo: „vidutinei nuo paukščių per metus turi gryno pelno po 112 rub. 40 kap.“ Reikia žinoti, kad p. Kempe laikydavo kas metą tik 60 vištų; tokiu būdu nuo kiekvienos vištos per metus turėdavo gryno pelno netoli dviejų rublių. Kitose vietose žmonės gyvendami arti didesnių miestų, norint ir nepuikausei gyvena, bet vis-gi turi visko užtektinai, vien tik iš pelno nuo paukščių — vištų, parduodami viščiukus ir svežius kiaušinius.

Kruvoj p. Arbašev „apie paukščius“ yra žinia apie vieną žmoną — gaspadinę, kuri užsiimdama Petrapilej auginimų paukščių, paliko savo įpėdiniams kapitolą 40,000 rublių, kuriuos surinko iš paukščių. Daugumas ją labai gerai pažinojo ir pasakoja, kad ji visada laikydavo po 500 vištų.

Kokios sanlygos daugiausia reikalingos auginimui naminių paukščių? Norint turėti daug gerų paukščių, ir turėti iš jų naudą,

reikia mokėti ir žinoti, kaip juos veisti ir auginti. Mokslas apie paukščius nėra sunkus ir dėl to suprantamas kiekvienam žmogui. Nors galima matyti ant kiekvieno žingsnio, kad paukščiai labai greitai dauginasi ir veisiasi, beveik be jokios žmogaus, bet dėl to visai nereikia manyti, kad paukščiai nereikalauja priežiūros ir žmogaus triuso priešingai, galima labai tankiai patirti, kad pas tokius be tvarkos ukininkus tankiausiai paukščiai ant syk paliauja auge veisiasi, o kartais atsitinka da blogiaus — visi paukščiai pradeda sirgti, dvėsti ir ant galo žiurėk jau per mėnesį o daugiausia per du, visi išnyksta.

Pas suprantanti-gi žmogų jie visada vienodai vaisinasi ir gerai auga ir išmintingas ukininkas visada iš paukščių turės gerą pelną. Tikrai nederinguose metuose esti šiek-tiek blogiaus; vienok su išminčia žmogus ir čia ras sau rodą; jis pirm laiko aprokuos, kiek paukščių galės gerai užlaikyti per žiemą, o kitus rudenyje pasirupys parduoti.

Antra sanlyga dėl naudingo veisimo paukščių yra neatbutinai reikalinga — pardavimas, kaip pačių paukščių, taip ir produktų iš jų apturimų: kiaušinių, pukų, plunksnų.

Paprastai dideliuose miestuose, kaip produktai taip ir patys paukščiai parduodami gana brangei, beveik per ištikus metus. Jau šiandien net ir labai tolimose nuo miestų vietose galima gerai parduoti paukščius ir produktus gaunamus iš jų; — itaisyta kontoros supirkimui paukščių, kiaušinių, pukų ir plunksnų, ir išsiuntimui didelėmis partijomis į miestus arba į užrubežį. Abelnai, pirklysta paukščių tolin auga didyn taip, kad ateitėj galima laukti da didesnio reikalavimo šio tavoro. Ant kiek mūsų produktai gaunami nuo paukščių ir patys paukščiai parduodami užrubežį, tai mums parodys summa pinigų, už kurią mets į metą išveža jų iš mus. Taip iš atskaitų yra žinoma, kad 1881 metuose iš Maskolijos išvežta yra į užrubežį naminių paukščių, kiaušinių, pukų ir plunksnų už summą 2,848,000, o 1891 metuose jau ženklei pasididino summa parduota už 18,838,000 rubl.

Trečia ir tai svarbiausia sanlyga auginant paukščius pastatyt sau vieną siekį, arba laikyti tik dedingas dėl kiaušinių, arba nededingas penėjimui. Ant galo, reikia paminėti, kad paukščius galima veisti su pagalba mašinos, rudenyje, žiema ir anksti pavasarije, idant turėti ankstybus viščiukus, už kuriuos dideliuose miestuose gana brangei užmoka.

Kokiomis ypatybėmis atsižymi mūsų naminiai paukščiai ir kaip pagerinti veislę prastų paukščių? Pas mus naminiai paukščiai nedaug turi gerų ypatybių; jie smulkus, mėsos nedaug, ir kiaušinių deda neperdaug. Dėlto kiekvienam ukininkui pridera rūpintis apie

pagerinimą veislės naminių paukščių. Musų krašto paukščiai turi to labai gerą ypatybę, kad perkencia labai didelius šalčius, su lytumu, smarkes audras ir išminta labai prastu maistu.

Pagerinti prastus naminius paukščius yra dvejopas budas: pirmas — beatsakymo gera priežiūra ir rupestingumas apie paukščius; juo geriaus prižiūrėti paukšti, juo jis geriaus auga ir yra stambesnis, deda daugiau kiaušinių ir mėsą jo skanesnė: jeigu gerai prižiūrėsime paukštį, tai jis igaus geras ypatybes, kurios pereis ant tolimemės veislės ir tokiu būdu apturėjime atskirios veislės, su daug geresnėmis ypatybėmis. Sumaišę geresnius paukščius su prastais, galime apturėti jau veisles su vidutinėmis ypatybėmis ir visados geresnę, negu paprasta veilę; šitoks porinimas prastų paukščių su geresniais yra tai antras budas pagerinti veislę prastų paukščių.

II.

Apie veislines vištas ir jų auginimą.

Daug yra visokių luostų vištų, kurias galima paskirti į tris skyrius.

1) mėsingosios, kurios duoda daug geros mėsos, kaip tai: Papužės (Darking), Pures (Creve-cœur), Taukes (la-Fleche).

Papužės turi žandus plunksnomis apželusius, kojos teip-pat apželia ir vaikščioja lyg su pasididžiavimu, galvos didelės, kaklai stori deda nebloggerai. Plunksnas turi baltas arba geltonas, nelabai svarbios, bet ėdrios ir greitai tunka. Skiriasi nuo kitų vištų greitesniu rietėjimu ir turi mėsą labai gerą. Geltonos nuo baltųjų atsižymi, blogu perėjimu.

Pures buvo juodos ir margos kuoduotos, kojas turi labai trumpas, vaikščioja kryptuodamos, panašiai į antis; stuomuo purių labai didelis, auga labai greitai, mėsos turi daug, deda gerai, geros penėjimui ir nesibijo šalčio. Šita veislė labai gera laikymui.

Taukes panašios iš sudėjimo į pures, bet plunksnas turi rudas arba rusvai margas, be galo ėdrios, duoda daug tauku ir mėsos; ant auginimo neliapos. Šita veislė geriausia penėjimui.

2) desliosios, kurios deda po daugelį kiaušinių ir labai didelius; ilgakojes (išpaniška), apželkojes (itališka).

Ilgakojes turi plunksnas palšas ant augštų kojų su didelėmis, karbuotomis skelturėmis; šitos vištos nelabai didelės, kiaušinių deda daugelį; ant perėjimo negašlios. Šita veisle vištų gan gera penėti, nės yra labai ėdrios ir neliapos.

Apželkojes buvo baltos ir geltonos; turi galvą nedidelę, o kojos apželusios, lyg vanago. Vidutinio svarbumo; višta sveria nuo 7 iki 8

svarų o gaidys iki 10 svarų. Apželkojes yra labai deslios, gerai maitinamos ir švarei užlaikomos sudeda po dvi kapas ir daugiaus kiaušinių per metus, nės deda beveik per ištikus metus, išskiriant laiką šerimnosi (t yra mėnesi sieki, sausį ir vasarį.) Kiaušiniai apželkojų neperdideli, apvalus ir truputi palši. Apželkojes pas mus labai retai gali matyti.

3) veislė tinkanti ukininkui, nės jų ir mėsa skani ir daug kiaušinių deda. Kokles (Bramaputra). Nuogakakles (Plimulrokai). Šitos veislės išaugintos užrubežyje ir ten jų labai daugai laiko. Pas mus šitos veislės atsirado suvis nesenei ir nelabai praplitusios.

Priežastis mažo praplitimo pas mus pagerintų veislių vištų tokia, kad veislės augščiau minėtos yra gana lepios; joms reikalingas šiltas klimatas, šilti tvartai, parinktas maistas ir gera priežiūra. Jeigu kurios nors iš augščiau minėtų sanlygų nebus, ir veisimas ir deslumas vištų pagerintų veislių greit ir ženklei mažta. Pas mus galima sakyti, to stuokuoja.

Kokles arba didėsė skiriasi nuo apželkojų didumu skeltures ir spalva plunksnų. Šitos vištos atsižymi dideliu svarbumu ir yra svarbiausios tarp vištų ant svieto; gaidys koklių sveria 12 svarų ir daugiaus. Plunksnas turi vienos — palšas, kitos juodas, mėsos daug ir labai gardi; nors koklės neperdaug sudeda kiaušinių, bet kiaušiniai daug didesni nės kitų vištų, spalvos rausvai baltos. Išperi koklė labai mažai. Penėjimui neblogos.

Nuogakaklės vištos vidutinio didumo. Galvas turi mažiukes; plunksnas gelsvas ir nuogus kaklus. dėl to nuogakaklėmis vadina. Deda labai gerai ir nemažus kiaušinius. Penėti labai geros, bet šalčio bijosi. Pas mus mažai praplitusios ir dėl to labai retai galima jas pamatyti.

Kokius viščiukus reikia rinkti į veislę? Geriausi viščiukai į veislę — ankstybiejie, kurie išrieti kovo arba balandžio mėnesyje. Pas mus paprastai yra teip, kad aukstybuosius parduoda, dėl to, kad už juos gana brangi miestuose užmoka. Dėl paaiškinimo augščiau minėtos rodos, sulygikim ankstybą viščiuką su ankstybu veršiuku, kuris per pavasarį ir vasarą pusėtinai suauga ir nesibijo nės rudens darganų nės žiemos šalčių. Tas pats dedasi ir su viščiukais: ankstybiejie užaugę netoli didelių vištų, nebijo nės blogų orų, nės didelių šalčių: o velibiejie, užstojus rudeniiui pradeda skursti ir sirgti, ir tankei žiemą teip sunyksta, kad į antrus arba trečius metus tik pradeda dėti kiaušinius.

Ant šitos rodos neatbutinai reikia atkreipti atydą ir dėlto ant veislės reikia palikti aukstybuosius viščiukus, o neparduoti juos.

Kokiam augume vištos yra atsakančios į veislę, kiek galima priskirti vištų vienam

gaidžiui, kaip pažinti augumą vištų ir kokles palikti ant veisles? Paukščiai gerai vaisinasi tik nekurį laiką savo augumo; teip — vištos ir gaidžiai tinka į veislę tiktai nuo metų iki penkių: toliaus laikyti negalima, nės nebus naudos iš persenusių. Po penkių metų vištos jau mažiau pradeda dėti ir priegtam neapvaisintus (t.yra tokius, iš kurių negalinieko išperėti) jau ir po trijų metų į nekus pavirsta, nės pasidaro sunkus yra ir netikę prie vištų. Vištos deda kiaušinius ir be gaidžio, bet išperėti be gaidžio negali, nės kiaušiniai turi būti gaidžio apvaisinti.

Ant vieno sveiko ir druto gaidžio paprastai laikosi nedaugiaus per 8—10 vištų.

Pažinti augumą vištų yra lengva, nės ženklų, iš kurių galima spėti senumą arba jaunumą vištų, nedaugelis, juos lengva atminti. Jauni gaidžiai ir vištaitės ant kojų draugia su plonais žvilgančiais žvynais, turi plunksnas švelnes ir lyges. Jaunikles vištaites, kurios da kiaušiniu nedėjo, turi pasturgalyje kaulus dečių, beveik susieinančius, o pas senes tie kaulai labai atsitolinę viens nuo kito. Pas senes vištas žvynai ant kojų iš užpakalio labai stori — suaugę, o nagai ant užpakalinių pirštų suvis nudilę. Senes vištos daug sunkesnės ir suaugesnės. Pas jaunus gaidžius ketvirtame mėnesyje ant kojų toje vietoje kur pentinai išdygsta pasirodo raginis spuogas ir auga panašei ragams galvijų. Tai-gi pagal šiuos ženklus ir galima spėti metus vištų ir gaidžių.

Paliekant paukščius ant veisles reikia su didele atyda tēmyti ju sveikatą; jeigu paukštis sveikas, tai jis išžiuri smagai, linksmas, ant kojų laikosi stiprei, nepritupdamas; skelturė kaip pas vištas, teip ir pas gaidžius aiškei raudona; akis neašarojo, šnerves švarios, priegtam kvapas iš snapo ir nosies neatsiduoda; plunksnos lygios, žvilgančios; jeigu skilvis sveiko paukščio tuščias, tai jis visoki maistą lesa norei: plunksnos pavuodegryje grynai švarios, ir visas kunas sveiko paukščio yra švarus nėra ant jo jokių vabalelių; letenos švelnios pirštai su nagais nenušalę; liežuvis visas, nesutrupintas, nės kartais bobos bereikalo nupjauna galą liežuvio snapas turi būti sveikas galai abiejų pusių susieiti lygei, strenkaulis nekuprotas, o krutinės kaulas neilenktas, vuodega styro tiesiog it žvakė.

Ant galo niekad nereikia pirkti veislei paukščius pas pirklius paukščiais kupčiaujančius, nės pas juos paprastai yra limpančios ligos, kurios umai pereina nuo vieno ant kitų.

Tai-gi veislius gaidys turi būti vidutinio didumo, su didele skelture, aiškaus raudonumo; snapą turi turėti drutą ir žemyn užlenktą, krutinę plačią, vuodegą stačią ir kojas stiprias. Vištas ant veislės abelnai reikia palikti sveikas su skelture aiškaus raudonumo, galva didelia ir

aukštyn iškelta. akimis linksmomis kaklu stambiu, krutine plačia; jos turi turėti kojos ir dėtis geltonas, nagus trumpus ir kietus, tai ženklai sveikų ir dėslių vištų; tokios gerai užlaikomos gali padėti per metus nuo 80 iki dviejų kapų kiaušinių o kartais ir daugiau.

Ar reikalinga mainyti gaidžius veisent vištas? Auginant paukščius, neatbutinai reikia atminti, kad per kiekvienus 3 arba nors 5 metus, reikia mainyti gaidžius, tai yra imti juos iš kito kaimo arba nors iš kaimyno, jeigu vištos nesusieina. Dalykas mat yra tame: kiekvienas išmintingas ukininkas gerai žino, kad auginant galvijus, arklius ir kitus gyvuolius, po nekuriam laikui neatbutinai reikia mainyti — bulius, eržilus ir tt.; jeigu jie vis likti sav ločius, tai veislė eis išlengvo smulkin ir gyvuoliai gims silpni, su blogoms ypatybėmis, žodžiu veislė pradės „išsigimti“ priežastis išgamistos ta, kad per ilgą laiką porina artymas gimines; taigi pagerinimui veislės galvijų arba arklių išmintingi žmonės ima bulius ar eržilus iš kitur arba geriaus gabena juos iš toli.

Tapati galima pasakyti ir apie vištas; jeigu laikyti iš savo pulko gaidžius, tai neužlgo vištos pradės mažti ir mažiau dėti kiaušinių; apvaisintų kiaušinių rasis teip-pat mažiau ir viščiukai išrietės labai silpni. Idant vištos nemaštų, gerai vaisintuosi ir dėtų, vien reikia pasirupinti gaidį iš kitos veislės; tasyk tuo pamatysime, kad priaugantie viščiukai bus daug geresni ir su geresnėmis ypatybėmis.

III.

Pervežimas veislinių vištų. Tvirtai vištoms.

Kame pervežti vištos tolimą kelią? Su paukščiais kelionėje reikia apseiti su neišpasakytai dideliu atsargumu; ant kelio paukščius paprastai deda į medines dėžes arba ragažes supintas iš karklų; karklus-gi apvynioja šiandieniais ryšiais, idant paukščiams minkščiau būtų tupėti; apart minkštumo šiandien užlaiko šilumą ragažėse, kas neatbutinai reikalinga prie pervežimo paukščių šalčiuose.

Ragažės darosi visokios pormos ir didumo, žiurint ant daugumo persiunčiamų jose paukščių; viršutinis ragažės dugnas turi būti suveremas, o viduryje ties suverimu dugno pasikabina dežutė dėl maisto ir molinis puodukas dėl vandens; iš šonų ragažės darosi dvi rankenės dėl pernešimo arba pakelimo.

Vežant toli gerai pridengti ragažes andeklu.

Pervežimui paukščių teippat tinka dėžė sukalta iš lentučių; viename šono tokios dėžės darosi skylės, per kuriais paukščiai galėtų iškšti galvas ir lesti iš lovukų tam tyčia įtaisytų.

Tokias dėžes labai parankios vežant paukščius vagonuose, nės vagonuose tokias dėžes galima statyti viena ant kitos, ir tokiu budu vagone užims daug mažiau vietos, negu pintinės iš karklų.

Tvirtas vištoms. Rasti tvirtą dėl vištų nēr sunku kiekvienoje ukėje; aišku, kad juo geresnis bus tvirtas juo geriaus vištos veisis ir dės daugiau kiaušinių. Vištų tvirtas turi būti sausas, švariai užlaikomas, šviesus ir šiltas žiema. Tvirtą dėl vištų geriausia įtaisyti, kur nors atskirum, kad ir be pečiaus, jeigu tvirtas gerai pastatytas lubos sądarei sugristos ir storai užpiltos žemėmis, yra dveji langai ir geros durys. Tokiame tvirtėj bus užtekinai šilumos ir be pečiaus, nės prišils nuo pačių vištų. Kas negalėtų turėti tokio tvarto, tai reikia nors atminti ir užlaikyti augščiaus minėtas sanlygas bent kokiame tvarte. Labai gerai, kad žiema kada paukščiai retai išeina ant oro, tvarte dėl kiek vienos vištos išpultų ruimo vienas keturkampis mastas, tai yra ant vieno keturkampio sieksnio grindų nedaugiau 9—10 vištų, kitaip joms tvarte bus ankšta. Didžios apžiūros reikalauja grindys vištiniųčios; geriausios grindys tai grįstos plytomis, nės į jas nesisunks skystimas mėšlo ir dėlto mažiau teršis; apart to, per grįstas plytomis grindis negalės ilysti į tvartą priešai vištų: kiaunės, žiurkės ir šeškai. Jeigu plytų arba nors plytelių negalima gauti, tai grindys darosi šitokiu budu: privežus molio ir pripilus ant jo vandens, sumaišyti su smulkei su kapotais šiaudais ir sulyginti, išbarščius šabaru ir stambiu žvirium; gerai išdžiuvusios tokios grindys esti labai puikios ir neprieinamos dėl žiurkių ir šeškų. Teip-pat gana geros grindys iš storų smalingų dilų arba lentų sądarei sudėtų.

Ar šiekios ar tokios, ar plytų ar molines, bus grindys vištiniųčioje, o norint turėti paukštiniųčių švarią ir sausą neatbutinai reikia kasdieną šlotti grindis, barstyti sausomis smiltimis, pelenais, družlemis arba gerugeriausiais durpu trupineis, vėdinti ir baltinti sienas: šie visi dalykai užlaiko švarumą vištiniųčioje ir priduoja minkštumą ir šilumą grindims.

Ant vasaros vištoms labai gerai įtaisyti prie vištiniųčios nedidelį kiemelį ir užsodyti krumais arba medeleis, nės paprastai vištos megsta ruištis po krumus arba landžioti po žoles. Tokiam užtvare labai lengva užlaikyti vištas, duodant maisto ir vandens užtekinai: lengviau jas apginti nuo daržų, klečių ir kluonų; ir ištikus paojui be abejonės turės kur ilysti, idant nepakliuti į nagus vanago arba kito kraugerio.

IV.

Apie kiaušinius ir vištų perėjimą.

Išrinkimas kiaušinių perėjimui. Perėjimui geriausi nepasenę kiaušiniai, o antrą, apvaisinti. Kiaušiniai renkami a. pagal išveizdį, nės neseni kiaušiniai turi lukštą švarų su rausvu arba gelsvu baltymu, o seni, lyg žvilgantį, ištrintą, su ką tik matonais šviesei melynais pletmeliais; b. pagal svarbumą; nesenei kiaušiniai sveria daugiau negu pasene, nės senesnis, labiausiai nusekes ir pertai mažiausias sveria, ir ant galo c. su pagalba tam tikru prietaisu. Geriausias prietaisas pažinti senumą kiaušinio yra metalinis vadinamas „ovoskopu.“ Kiaušinis statosi galu į „ovoskopą“ žiuri per kiaušinį į žvakę, jeigu kiaušinis nesenas, tai jis gerai permatomas ir pilnas, viduryje jo aiškiai matyti trynys; kiaušinis-gi pasenęs — blogai permatomas, priegtam ant lukšto matyti daug nelygumų, melynų arba gelsvų pletmelių, o puška labai didelė.

Įpratę šeimininkės peržiūri kiaušinius, pridengę juos ranka prieš šviesą ir pažįsta šviežumą kiaušinio pagal augščiau parodytus ženklus. Kiaušinį apvaisintą nuo neapvaisinto, duodant perėti, negalima atskirti. Tikrai pažinti, ar bus kiaušinyje vaisius, galima tiktai po 5—6 dienų, patupdžius perinčią vištą. Tąsyk peržiūri kiaušinius prie šviesos, augščiau aprašytu būdu, ir jeigu kiaušinyje yra vaisius, tai jis į 5—6 dieną pradeda augti ir kiaušinyje matyti tamsus pletmelis, kuris dieną po dienos vis didinasi ir į 12—13 pripildo visą vidurį kiaušinio, ir kiaušinis tąsyk jau suvisai nepermatomas. Kiaušinis neapvaisintas vienodai šviesus

Dėl ko kiaušiniai lieka neapvaisinti. Priežastis neapvaisinimo kiaušinių yra sekanti: 1) jeigu vienam gaidžiui priskyrė per daug vištų, arba vištos kur kas didesnės už gaidį; 2) kada gaidys per senas, arba per jaunas; 3) jeigu vištos per daug užtuke, riebios arba gaidys labai nutukęs, sunkas ir 4) jeigu vištos laike dėjimo kiaušinių gyvena augštuose ir tamsiuose tvartuose. Visos šitos kliutys turi būti neatbutinai pašalintos.

Dabar aišku, dėlko žiema sudėti kiaušiniai tankiai buna neapvaisinti, nės yra tankiai visokios kliutys; vienok datirta, kad jeigu vištos užlaikomos atsakančiai ir gyvena drauge su gaidžiu, tai kiaušiniai per ištisus metus gal būti apvaisinti, ir pas geras šeimininkes tankei jau sausyje ir vasaryje galima matyti paaugusius vištičius.

Ar galima išpėti, ka išperės: gaiduką ar vištaitę? Išpėti, kas iš kiaušinio išrietas, negalima, nors nekurie ir sako, buk tai iš kiaušinių pailgų, smailesnių, ir iš kiaušinių, kuriuose puška ne iš paties galo, bet labiausiai ant šono, išeina gaidžiai. Toki patėmyjimai nėra teisingi.

Jeigu sveikos ir drutos vištos, tai daugiau išperi vištaitių; bet jeigu gaidys stiprus, tai daugiau buva gaidukų; tankiausia atsitinka, teip kad ant 3 vištaitių išperi du gaidukus.

Kaip užlaikyti kiaušinius nuo pradžios dėjimo iki perėjimo? Kiaušinius, paskirtus perėjimui, geriausia užlaikyti vėsioje, tamsioje ir sausoje vietoje; galima laikyti juos ragazėse arba dėžėse, vienus sau, pridengtus nuo dulkių.

Auginant geresnes veisles vištų reikia daboti, kad ju kiaušiniai nesimaišytų su kiaušiniaus prastesnių veislių.

Kiaušiniams sudėti, kaip kas taiso tam tikrą padėjimą, panašų į spintą su stalčiais. Kiekvienas stalčius tokios spintos, perdalytas plonomis lentelėmis arba stora popiera į daugelį skyrių, kurių didumas priguli nuo didumo kiaušinių: dėl vištinių kiaušinių skyriai darosi mažesni, dėl žasinių arba kalakutų didesni.

Perėjimui tinka kiaušiniai laikyti neilgiaus, per tris savaites (nedelias) ir tai tik gerai užlaikytus; vienok perėjimui geriausia imti kiaušinius gulėjusius vieną arba dvi nedelias.

Kiek kiaušinių galima dėti po pereklę ir kaip ilgai turi višta perėti? Po perekle deda tiek kiaušinių, kiek ji gali gerai apslėpti; o kadangi didumas vištų, net ir tos pačios veislės, nevienodas tai negalima tikrai pasakyti ir skaitlių kiaušinių, vidutinei, galima dėti po vištą 13—15 jos pačios kiaušinių, o apleidžiant kurkę ant vištinių kiaušinių galima duoti 21—23.

Priimta po pereklę dėti liėną skaitlių kiaušinių: kaip štai 13, 15, 17 ir tt. Dėl to, kad kiaušiniai geriausia tinka po pereklę: vienas kiaušinis dedasi pačiame viduryje guštos, o kiti aplinkui eilutėmis.

Višta išperi vištičius per 21 dieną, bet atsitinka, kad viščiukai išsiritą dieną pirmiausia ar dieną arba dviem paskiausia.

Jeigu vištinius kiaušinius duoti perėti kokiam kitam paukščiui, duokim sau kurkei, tai viščiukai išrietas per 21 dieną, teip kaip ir butų pati višta perėjus; o kadangi kurkė gali daugiau apslėpti vištinių kiaušinių, negu višta, dėl to to tankei šeimininkės vištinius kiaušinius duoda perėti kurkėms, — nės kurkės puikiai vadžioja vištičius. Dėl panašaus perėjimo geriausia jaunikles leisti perėti, kurkes nės taukei atsitinka, kad sėnės, per savo verangumą, sumindžioja silpnus, jaunus vištičius.

(Toliaus bus).

Iš Lietuvos.

Iš Vilkaviškio parapijos. Vilkaviškio parapijoje nuo kelių metų uždengta yra daug kaimo kapinių. Ir visoje parapijoje paliktos tik 4 kapinės. Daugeliui gyventojų šita nauja

tvarka lapai nepatinka. Kiti turėdami po nosia savo kapinės, turi gabenti lavonus į parapijos kapinės, kartais atsieina gana toli ir labai blogais keliais. Kas pasipriešina ir palaidoja lavoną savo kapinėse, tam ne nor išbraukti lavoną iš gyventojų knygos. Gyventojai Garšvinių kaimo pernai padavę prašymą pačiam gubernatoriui, kad tas daleistų jiems vėl laidoti žmones ant savo kapinių. Sako, kad gubernatoriaus išklauses garšvimičių prašymą ir daleidęs jiems vėl laidoti ant savo kapinių. Bet gubernatoriaus atsakymas esąs užgrębtas Vilkaviškio načalninko arba činovnikų, kurie eina išvien su prabaščium, o ne su žmonėmis. Jeigu tai teisybė, tai ne reiktų garšininiečiams nusimyti ir nuleisti nosis, bet patirti visą teisybę varyti toliau pradėtą darbą užklausti išnaujo gubernatoriaus. Ant galo jeigu prašymas būtų neišklaustas nė prabaščiaus, nė gubernatoriaus, tai ir tuomet galima yra laidoti ant savo kapinių, tik reikia prie liudininkų apgarsinti vaitui arba prabaščiui apie numirimą žmogaus arba per šaltyšių duoti apie tai raportą. „Načalstvai“ rupi tik tiek, kad būtų gerai vedamas gyventojų surašas, prabaščiui-gi matyt ne rupi nė žmonių surašas nė žmonių rupeščiai, tik rupi... savo kišenių, nės šep turėtų pasigailėt žmonių žygių, turėtų juos užstoti, duoti pagelbą, patarmę...

— Nelemtas prabaščiaus apspėjimas su žmonėmis. ypatingai su vargdieniais, jau nesykį papiktino žmones. Stai viens paveikslas. Vaitas Vilkaviškio valsčiaus J., numirus kokiam pavargėliui, išduoda jo giminėms liudijimą apie jų neturtę, kad ne reiktų mokėt prabaščiui už išrašus (pagal įstatymus parvargėliui reikia už tai užmokėti bene 6 kap). Iš pradžių prabaščius ne priimdavęs nuo tų žmonių, norėdamas juos priversti mokėti po senovei (po 50—70—80 kap.) bet vėliaus turėjo pasiduoti įstatymams, nės matė, kad vaitas užstoja žmones. Šitas naujas „parunkas“ vaito Vilkaviškio valsčiaus labai nepatiko prabaščiui ir jis labai stebėjosi pamatęs, kad vargdienių yra gana daug. „Kitasyk, sako visai ne buvo girdėt apie vargdienius ir tik vaitas J. juos suranda.“ Mat ikišiol mus prabaščius nė nežinojo, kad ir jo parapijoje yra vargdieniai. Dėlto reiktų jam teip-gi susiprati, kad tiems vargdieniams labiausiai yra reikalinga turėti savo kapinų, kad ne reiktų samdyt arklių, toli žygiuot kaštuotis. Ar apie tai ir turėtų rupintis vaitas? Ak, jis užstodamas vargdienius jau ir teip gėdą daro prabaščiui! Prabaščius, norint ir mokina žmones meilės krikščioniškos, bet pats tą meilę mina po kojų. Matyt, kad maldas ir pasninkus jis laiko už svarbesnį daiktą, nė kaip gerus darbus. Butų gerai, kad ne tik kiti vaitai, bet ir pats

prabaščius sektų pėdomis vaito Vilkaviškio valsčiaus, užstodami savo brolius vargdienius. Sm.

✓ Iš Mariampolės. Viduryj Kovo mėn. buvo pas mus 2 kratos; pas vieną paštorių ir pas vieną špitolninką. Kratą darė žandarai, kurie buvo užsięsti ant tų žmonių vieno špitolninko. Pas paštorių iš pradžių žandarai nieko ne rado, bet ansai bažnyčios tarnas, norėdamas prapuldinti savo artymą parode įsakmu vietą, kur buvo knygos paslėptos. Pas paštorių ir špitolninką rado gana daug knygų ir laikraščių ir juodu paėmė į kalinį tyrinėti. Pas špitolninką rado tik vienas maldaknyges. Tai mat kokia yra meilė artymo! Da-gi bažnyčia ne stengia iškvepti žmonėms krikščioniškos meilės, ir jos tarnai skandina begėdiškai dagi tą pačią bažnyčią, jos mokslą ir jos tarnus, užsięsdami ant jų bažnyčios ir lietuvių kankintojus. Vertėtų kumščionis pamokint tokius šunsnukius — danešikus. Kitokios rodos juk nėra su jais. Gaila but dyka jam tai praleist. Sl.

✓ Nuo Senapilės. Į Senapilę atkeltas yra nesenias iš Varšavos švežias žandarų načalninkas Vonsiackas, žmogus da jaunas. Matyt Sosnovskis buvo jau per senas ir negalėjo apsidirbti. Bet ir jaunam načalninkui teip jau bus per sunku šiam laike apsergėti du pavietu nuo „piktų dvasių.“ Gaila net žmogpalaikių ir piningų, kuriuos mes jiems turime sudėti!

✓ Iš Alvito valsčiaus Vilkaviškio pav. Mus valsčius yra nedidelis, bet didelis yra mus raštininkas. Jis yra didesnis ne tik už mus, bet ir už patį vaitą, kurį jis vienval vadžioji už nosies. Vaitas mus priguli da prie tų senovės vaitų, kurie patys nieko neišmano, o bet-gi gėrisi savo ponyste ir anaipol ne atsiakytų savo valia nuo vaitavimo „uarų.“*) Prie tokio vaito raštininkas yra vyriausiąja valsčiaus galva načalninkui. Koks yra mus raštininkas galima numanyti iš jo darbų. Kada liepta buvo apgarsyt, kad uždrausta yra kalbėt lietuviškai raštinyčiose ir kad reikia ten kalbėt maskoliškai, mus raštininkas, bijodamas maisto, perkreipė cirkuliario žodžius ir pasakė, kad „gubernatorius prašas, kad žmonės mokintus maskoliškai kalbėt, kad galėtų susišnekėti raštinyčioje maskoliškai.“ Vėliaus pasirodė, kad jis bijojosi žmonių maisto ir dėlto slėpė nuo žmonių valdžios darbus. Ar tai teip prigul — dangstyti vilką su avies kailiu? Kitas jo darbas teip-gi yra papiktinantis. Per-eitą rudeni, kada liepta buvo apgarsinti, kad valdžia leidžia mokinti vaikus lietuviškai ant

*) Stebėtis tik reikia kam jie apsimą vaitauti! Ak, prigulint pilnai nuo raštininko valios galima ir Siberyje atsiduoti.

savaip rašytų knygų, daugelis žmonių ėmė garsintis, kad jie nori „knygų musiškai rašyti, su lotyniškais litaromis“ ir kad „maskoliškų litarų jie nepažysta ir nenor.“ Reikėjo, žinoma surašyti protokolą, kad žmonės nori knygų lietuviškai, suprantamų. Bet raštininkas, norint pats yra lietuvis, teisybę paslėpė. Jis parašė, kad „žmonės dėkavoja už leidimą lietuviškai mokinti vaikus ir, jeigu galima, prašytų daleisti mokintis vaikams iš knygų, rašytų lotyniškais litaromis.“ Pasirašė dalis ant protokolo, kiti buvo prikalbinti pasirašyti ir reikalas buvo atliktas. Iš protokolo išrodė, tarytum žmonės džiaugėsi iš valdžios rupestingumo apie lietuvius ir dėlto dėkavoja jai už atmintį. Ar tai reikėjo taip daryt? kam reikėjo komedijas varinėti? Ak, ne buvo už ką dėkavoti, ir tik buvo proga rugoti valdžiai į akis už niekinimą žmonių ir jų reikalų. Reikia visada ir visur sakyti į akis teisybę, skustis, ne tylėti. Jeigu šioj gadynėj „sauto nieks ne klauso“, tai juo nieks neklausys nieks tylinčio ir nieko ne reikalaujančio. Taip elgdamiesi mes nieko nelaimėsime!

Sm.

Baltrusiai. (Suv. gub. Griškabudžio valsčiaus). Pereitą mėnesį Baltrušių kaime buvo kratą pas ukininką J. Zilincą. Mat tasai žmogelis užsiima pardavinėjimu, daugiausiai šventintų daiktų, k. t. rožančių, škaplierių ir maldaknygių. Apskundė jį. A. Iškauckas, visoj apygardėje žinomas provininkas. Apskünde jį ne tai už knygas tik už šaudyklę, nės ar syki matė Iškauckas, Zilincą per jo lauką einant su šaudykle. Žinoma krėtikams ne tiek rūpėjo šaudyklė, kiek lietuviškos knygos, bet ant nelaimės nieko neužtiko, nės p. Zilincas buvo išsinešęs šaudyklę į kalvę taisyti, o knygos teip-gi buvo paslėptos geroje vietoje. Žemskiai su šaltyšium — nieko nepelnę, rengisi jau važiuot savu keliu, bet pamatė netikėtai tiesiog ant jų ateinantį kokią tai žmogų su šaudykle. Zemskiai tuo pradėjo vytis. Kad jie vijosi, tai nėra padvyų — nės tai jų cariškas prisakymas; bet kad vijosi šaltyšius, arčiau net už žemskius, nės už akių iš tolo bėgdamas, rodęs aprietas pasiutusio šuns, tai labai stebėtina. Ant galo nėra iš ko didelei tebetis, arčiau apie jį žinant. Baltrušių kaime šaltyšius, Murikantukas, kaipo šundaktaris žinomas netik visam savo kaime, bet ir visoj apygardoje savo piktai pasielgimais tai nėra nė padvyų, kad jis labiau už žemskius norėjo pagauti Zilinską, nės Zilinsko buvo gera šaudyklė, verta apie 25 rubl., tai šerkšna barzdis butinai norėjo, kad tik galėtų atimti ir pasidalinti pelną su žemskiais. Kaip jis vijosi Zilinską, tai nors jo skrandas buvo tikrai vos iki dvishakimo, bet da augščiau kėlėsi skvernus, nės iš tikros dušios norėjo pasvyti ir, pasidalinęs

pelną su žemskiais, įsitaisyti sau ilgesnę krandą. Dėl to vyrai, lietuviai, sergėkites tokių žmonių kaip šitas šaltyšius ir anas skundikus!

Nuo Liudvinavo. Apie musų kraštą labai buvo kitkart smagu, kaip seneliai musų pakajingai ir santikoje gyveno žmonelės, net dabar tiniame laike visai kitaip stojos. Ukininkai vienas kitą tiktai sutremti, vienas už kitą buti gudresniu, bet ne savo prakilnumu apie apšvietimą tautiečių, tiktai provose, skunduose ir kad tik katram but kokių nors urėdinku, pertai daug ant viens kito randa visokių kliučių ir daug iš to visokių nesutikimų. Bet kas ir iš tų jų urėdų, nors ir aprenka: o tai teip lyginai tinka, kaip jautis į karieta, kaipo tai dabartinis vaitas. Kaip tik ką jis pradėjo vaitauti visi gyrė vaitą, vienok tuoj godumas viską išnaikino, tuoj pradėjo skriausti valsčionis, kaip tik galėdamas. —

Pas mus kaipo ir visuose valsčiuose išrenka po du iš valsčiaus vyrų prižiūrėti kasą ir visokius valsčiaus reikalus. Dabar pas mus tapo išrinktas seniau buvusieji vaitai. Tai vienas iš jų eina iš vieno su vaitu ir da pats rodas duoda vaitui, kaip geriau apgaut valsčių, nėra jis mat turi pasiskolijęs pinigų kelias šimtrublines, tai, tiesa pasakius, beveik laivo vaitui pasturgali. O kitas išrinktasis vyras labai norėtų vesti teisingai knygas, bet vienas nieko negali padaryti prieš rastininką, vaitą ir kitą sau lygų išrinktąjį. Tikėk ponas S. nebusi jau daugiau vaitu, jau juo budamas kitam ko kailį ne numėrė, tai jau tave žino kas tu per paukštis. Ne pro šalį paminėti ir mus parapijos kunigeliai. —

Kun. D., kaip žiuras, rodos suprantantis kunigėlis, vienok katras ateina pas jį su skudu, kad ir melagingu, ir vis priima už tiesą. Da užprašė ir ant ambonijos, kad ateitų pas jį papasakot, kas destise parapijoje, tai dabar neką nė duris užsiveria su melagingomis žiniomis. Šitai labai paikina žmones ir pratina prie paslaptinių skundų. Katras, praeinant kunigui pro šalį, gal but nė neužmatydamas, kepurės nenusiima, tai jisai apie tą žmogų kalba kitiems: tur but tasai žmogus nė į spaviednę neina ir neturi tikėjimo.

Da prieš kalėdas pasakė per pamokslą, kad žmonės iš raštų igauna mokslą, kaipo pasiusutusi, ir visai priešingą tikėjimui, kad sako, pro kunigą eidami nenor nė kepurę nusiimti. Vienok su tuo pamokslu mano mintis visai nenori susitaikyti.

Nės katras tiktai laikraščius skaito, tai da vis doresniu už kitus nurodo ir kalboj ir apsiėjimuose. Bažnyčioje vargonai jau sugedę, kaip šala, tai visai negal nė duoduot. Reiktų pasirupinti klebonui apie naujus ir žiurėsimus,

kiek jis ant to paaukaus. Mat, reikia rinkti pinigų augintinėms. Vieną šimet išleido, tai davė pazugos 4 tukstančius rublių, o dabar jau kitai reikia surinkti ne nuo ko kito, kaip tik nuo tų ukininkų parapijonų, kurie teip rokuojami, kaip tas jautis; turi vežt jungą ir da galima su batogu plakti.

Girdėt buvo, kad po Naujų metų žada maskoliai atiminėti nuo žmonių maldaknyges, nės visi uriadninkai turi paslaptą paliepimą. —

Vyrai! laikykimės, nepasiduokim, tai paskui toliau nekiš nagų. Mielas redaktoriau! meldžiu patalpinti mano korespondenciją, o kur negerai parašyta, meldžiu pertaisyti, nės mano mažas mokslas šitam darbui, bet širdis krutinėje neatlaidžia matant, kad nuo mus krašto nėra kam rašyti.

Mislincius ir jo Draugas.

Barzdai (Griškabudžio valsč. Naum. pav.)

Ačiu Viešpačiui, jau pradėjo nykti Barzdų sukčiai ir plėšikai, kurie jau ne vienam žmogui išikyrėjo, ir ne viens turėjo skundžios nukentėti dėl jų. Teip štai Balnių Antanas, Bernatukas ir Berukštis (tikrai Laurynaitis), kurie atsižymėjo savo vagystėmis ir užpuolimais ant keliaujančių žmonių, o kurie jau buvo kartą minėti „Ukininke“ (93, m.), jau išbėgo į Ameriką, Balnių Antanas turėjęs išbėgti į Ameriką. buk dėlto, kad išvengti bausmės už apipšimą vieno žmogaus. Jis mat vieną kartą, jomarko vakare, radęs pakelėje gulinti girtą žmogų, iškraustė jo kišenių — atėmė pinigų ir kišenių ziegorėlių. Manę, kad tas viskas laimingai nueis ir neįausdamas ateinančios bėdos girtavo be baimės. Bet kada daugelis patyrė, jog tapo apiplėštas toks ir toks žmogus pradėjo liudyti, buk Balniukš tai padaręs ir neužilgo tapo paduotas pas tyrinėtoją. Pasiūtę Antanas, jog blogai eisis, išdumė į Ameriką. Teip atsitiko pereitame pavasaryje.

Berukštis ir nē kiek ne laimingesnis už Balniuką. Tas mat prieš kalėdas (1896 m.) vieną kartą pareidams iš Pilviškių, pasivijo vieną vaikina kriaučį iš Ambrasų, Lenkaitį, ir užgules pradėjo jį niurkyti keliais, burną užkimžo žemėmis ir ėmė kraustit kišenių. Tikrai nepaimė jo, kad atėjo kitas, abiems pažįstamas Jurkevčius iš Uledarų, kuris ir išgelbėjo Lenkaitį. Paskui Lenkaitis padavė Berukštį po sudu ir tapo patraukti pas tyrinėtoją. Matydamas Berukštis, kad bus nubaustas už toki pasielgimą, rupinosi kaip ištrukti iš kalinio, kas ir pasisekė. Ištrukęs nuo tyrinėtojaus Berukštis slėpėsi pas pažįstamus, o žemskiai kasdien jieškojo jo ir krėtė po visus aplinkinius. Sunku jam buvo slapstyti. Daugeliu išipykęs, neturėjo niekur prieglaudos ir buvo užskundžiamas žemskiams. Geriausiai prieglaudą turėjo jis pas vieną daržininką Žard.

Urb., kuris teip-pat didelis nedorėlis už jį užstodavo: bet ir čia apskustas žemskiams tape iš netyčių užkluptas, teip kad neturėjo vargšas kur dingti, o bijodamas žemskių nagų, ilindo į pečių, po kuriuom tik-ką duona buvo pakepta. Nežiurėdamas nė ant to, kad ir plaukai nugrudėjo, ir kojas su rankoms nušuto nuo įkaitusios duonos, perbuvo ten apie pusadynį. Išlindęs iš tokios nepaprastos vietos ir atsipeikėjęs, neilgai laukdamas išpleškejo į užrubežį. Dabar girdėjo, Anglijoje esąs, nės į Ameriką nuvažiuot neturėjęs tiek pinigų; mat nesusėję tiek pasivogti . . .

Minėtasis Bornetukas nors nepadare teip ypatingų nedorybių, vienok gerai mokėjo pinigų prasimant . . . jis buvo tikrai dar pagelbininku viršus minėtųjų Barzdų plėšikų! Jisai teip-gi Amerikoje.

Šriopobelis.

Iš Tamašbudžio valsčiaus (Naum. pav.)

Malviškių kaime 18 d. sausio sudėgė namelis daržininko Kuro ir jis pats sudėgė. Priežastis to atsitikima buvo ta: prieš kelias dienas Kuras pradėjo paikioti ir minėtoje dienoje pasakė savo pačiai, jog turėsė iš jų vienas skirtis, nės jau, sako, parėjęs laikas. Ir neilgai trukus, Kuras, pagriebęs pačią, norėjo iškišti į tik-ką iškurintą pečių, bet pasisekė anai ištrukti ir nubėgti pas kaimyną. Pasiskundus anam, prasėeiti drauge. Išėjo ir žiuri, jau Kuro namelis dega. Parbėgę, rado namelį visą užsiemusį degti o pats Kuras stovi kluonelyje atsisotošs prie sienos, jau apdegęs, kojos ir rankos buvo nudegusios, veidas sugrudėjęs ir nors tuoju ištraukė iš ugnies, bet jau buvo numiręs. —

Tas pats.

Iš Pompėnų (Kauno gub. Panevėžio pav.)

Jau ketviri metai, kaip pas mus staršinaja Lapėnas. Žinoma, kaip pas mus į staršinas renka: kas daugiau degtinės pastato, tas ir lieka išrinktas. Nežiuri mūsų žmonės, ką jie ant savo galvos užsideda, ar vagi, ar galvažudį, ar teip koki plėšiką. Jiems nerupi, kaip ten bus paskui, kad tik tam kartui duoda lyg socialiai atsigerti. Lapėnas išrinktas staršinum susidėjo su pasrėdniku ir spaudžia nežmoniškai mūsų valsčionius. Už neteisingus užpuolimus pasrėdnikui nepasiskusi, — jis eina iš vieno su staršina, iš vieno dalinasi jie nuo mūsų žmonių išplėštą skatiką, o pas gubernatorių retai kas tepasiskundžia. Teip mūsų valsčių aptupė staršina su pasrėdninkų ir ką jie nori, tai ir padaro.

Praėjusiam rudenyje 1896. m. sukako mūsų staršinai tretį staršinystę. Sušaukė visus starastas ir rinkikus. Tie žinoma per trejus metus viso matė nuo savo staršinos ir rengėsi kitą rinkti. Bet mūsų staršina ir-gi ne mulkis: jis užpirkio visus Pompėnų miestelio žydus, kad

dykai mūsų vyriukus girdytų, bet tie nenorėjo nė baltakės, kad tik išstengtų staršina permaint. Kaip pasrėdniks užklauso, ar bus geras tas pats staršina, visi suriko, kad negeras, kad kito nori. Tada pasrėdnikas liepė skirtis į dvi dali, bet visi sugriuvo į vieną pusę ir rėkė, kad negeras. Mato pasrėdniks, kad nieko nebus, ėmė po vieną klausti, pasišaukdams pas savę, kodėl nenori to paties, bet anie vis reikalavo kito staršinos. Tada pasrėdniks ėmė grusti juos į sląstas ir daugumą palaidė — ėmė nekurie ir davė balsą už senąjį staršiną. Tokiu budu Lapėnas ir vėl paliko viso valsčiaus ponu. Vienok vyrai šnekučiuojasi tarpu savęs — ketina rašyti pas gubernatorių skundą, kad staršina neteisingai tapo išrinktas, bet dar lygšiol jis tebeponaujo. Laikas, jau senei laikas mūsų vyrukams susiprasti.

6 dienų spalį m. 1896 m. štai kas atsitiko su mūsų staršinu. Pons Lapėnas gėrė karčiamoje su džiugorninku Dombrausku. Staršina sako: ar tu žinai ką, Dombrauske? pas tavę yra prieštata daug laikrodėlių pataisymui, o mano visiškai prastas; paimk tu ir apmainyk. O kaip paklaus tavę kas, kur dingio laikrodis, tai sakyk, kad tu nežinas, kur prapuolė, ar gal išnežė kas. Dombrauskas atsakė, kad nenoris vogti, už tai Lapėnas perpykęs skėlė jam į ausį, taip juog tas ir susmuko. Žydas, visą tą matęs prašė staršinos, kad išneštų tą vargšą iš karčiamos; jis išvilko ant rinkos ir nežino kur jį dėti, o tas dar truputį krutėjęs. Buvo apie pusnaktį. Tuotarpu važiuo pro šalį žydas iš Panevėžio. Staršina sustabdė jį, imetė jam į ratus pusgyvį Dombrauską ir liepė parvežti jį namo, bet parvežė jau nebegyvą. Netrukus mūsų staršiną suėmė ir atvarė Pasvalin į paliciją, bet asesorius, gavęs keletą dešimtį, ant rytojaus paleido jį. Paskui nušaukė jį pas tardytoją (sliedovatelį), bet ir čia išsiteisino; pasakė, buvėjęs iš valsčiaus namo, o tuotai važiuavę daug iš dvaro, iš Panevėžio ir suvažinėję tą vargšą; čia jam pasisukęs žydas, kurs jį ir parvežė namo. Bet čia prieš pačias kalėdas staršiną išgabeno į Panevėžį. Kasžin, ar jam užteks iš valsčiaus pavogtų ir prisiplėštų pinigų, kad visus, ką reikia, papirkti? Kalba, buvėjęs jau antrą žmogų užmuša... Tėvai užmuštojo labai vargingai gyvena ir ketina nedovanoti staršinai...

Tai va koks mūsų staršina žmogžudis! Butų gerai, kad mūsų arčiausi vadai pamokintų, kaip ir kokius staršinas ir starastus rinkti. Matyt to negreitai susilauksime nuo savo vadų, todėl stengikimes vyrai patys šiek tiek apsišviesti, skaitydami laikraščius ir knygeles.

A. Driskis.

Liepojaus. 5 vasaria. N. 19 pereitų metų „Ukininke“ patilpo Liepojaus žinia ir kurioje aprašytas vargingas padėjimas vieno lietuvio. Liepojuje yra daug išstremptų iš Lietuvos žmonių, vienok, atspėdamas rašytoją — numanau apie ką jis kalba. Paaiškinu, kad minėtas išstremptasis yra užtektinai aprupintas ir gyvena daug geriaus, ne kaip Lietuvoje kad gyveno.

Liepojaus gimnazijoje taip pat buvo mėginama įvesti maskoliškas maldas kaip ir Jelgavoje. Mokintiniai jau buvo pasirengę ištotti, o kitas jau ir daiktus susikrovė, kaip tikt išvažiuoti; visi laukė anos baisios dienos, kad jais bus paliepta maskoliškai melstis. Vienok netikėtai, kaip žaibas, pasklido žinia, kad tas užmanymas tapo senato per telegrafą sulaukytas. Veidai mokintinių prasiblaivino. Pakol kas, nėra jokių maldų, nė lotyniškų, nė maskoliškų. — Iš ateivių Liepojuje daugiausiai — lietuvių. Laikė visutinio surašo, kaslink lietuvių, išėjo margumynai: vienas pasisakė esąs lietuviu šnekančiu lenkiškai, kitas, nemokantis suvisu lenkiškai, buvo užrašytas kalbančiu lenkiškai, o daugel buvo ir tokių, kurie nežinojo, kas jį toki yra. Minėtinai vienas atsitikimas: vienas inteligentas užrasė savę ir į savo 9 mėnesių vaiką kaip turinčius prigimtą kalbą lietuvišką, o viresninosius vaikus ir pačią — lenkišką. —

Stebėtinas maldingumas lietuvių — darbininko aiškiai pasirodo mus bažnyčioje: jis ateina į bažnyčią anksti ir esti per visą dieną klausio keturių keturiuose kalbose pamokslų, nors kas žin, ar supranta nors vieną.

Sauja.

Prirašas. Gavome iš Jelgavos (Mintaujos) žinią, kad direktorius gimnazijos apgarsino mokintiniams, malda busianti skaitoma jau ne maskoliškai, o tik lotyniškai. Pagal augštesnės valdžios įsakymą direktorius turi dabar visus išvartus iš gimnazijos mokintinius atgal priimti.

Redakcija.

Simnas. (Suvalkų gubern.) Nors mažo esmi mokslo, vienok ketinu aprašyti tą linksną žinią, kuri dabar da naujai atsitiko Simne. Prieš 1891 m., kada kunigeliai kamendoriai buvo prisigėrę lenkiškos dvasios, tai visa parapija, gali sakyti, buvo kaip ir nugrimzdusi lenkystėje. Tada kiekvienas lenkiškus poterius kalbėjo, nors jų nesuprato, suėjęs su žmogum arba į kaimą nuėjęs, visada pagarbinimą Dievo tardavo lenkiška o visi jug kalbėdavo tiktai lietuviškai, nės kitokio liežiuviu nemokėjo. Kaip tiktai atėjo garbingas kunigėlis Strimavyčius, tuoj visas apsimainė kitaip. Nuo to laiko kaip tas grudelis garstyčių, minėtas evangelijoje, užaugo į didelį medį, taip ir lietuviškų mūsų parapijoje, pasėta tik mažų grudelių, dabar išaugo taip į didelį medį, kad jau nė su kirviais

jo neiškirstum. Nors kunigėlis Strimavyčius pasiliko ištremtu už tai į Mozuriją, bet jo pasėlis tarpiai auga. Teip, 1893 m. pradėjo žmonelės mūsų bažnyčioje pirmiausiai „Aniolas Viešpaties“ giedoti. Nekuriam labai tas patiko, kiti suvis apie tai neatžėjo. O mūsų prabaštėliai tai buvo žarijos akisė. Sudavė lietuvius iš sakyklos, idant paliautų giedot ir visas pasibaiga. Paklusnus lietuviai perstojo giedoję, bet neparstojo graušti kaip kirminas šaknis to teip stipraus medžio, teip pasenėjusio ir surambėjusio, nės nuo 1893 m. iki 1897 siuntė prašymus, siuntė surašus parapijonų, kurie nori lietuviškų giesmių ir patys keliavo į Seinus žodžiu pasikalbėti, kaip kas duos rodą, ir visada gavo atsakymą, kad pas kleboną yra visi raštai, jo reikia prašyti, tegul išduoda. O jam užsiminus, tai nė klausyte neklausė. Ką čia dabar daryti? reik patiems giedoti. Po visų šventų nedėlioje susitarę nekurie jauni vaikinai, bet smarkus, užsėdo suolus ir pradėjo rožančių giedoti. Neilgai trukus, ateina ir mieščionys. O-gi žiuri vargšai, kad jau jiems nėra čia vietos, tai nuėjo pas Mergelės Šventiausios altorių ir jie giedot. Negalima yra aprašyti, koki tenai buvo balsai, greičiau galima buvo prilyginti prie vilkų balso, nei kaip prie žmonių. O mūsų prabaštėlis spaviednyčioje tik mamos: tai baltas tai raudonas, tai mėlynas. Atgiedoję rožančių, lietuviai nuėjo pas altorių ir mieščionys teip-pat da jie tikėjosi apveikti. Kaip tik pakrapino, atgiedoję asperges, lietuviai, nelaukdami kada kunigas užgiedos, patys pirmą užgiedoję, o potam ir lenkai savu balsu ir eit apie bažnyčią. Bet kur-gi juos leis lietuviai! Pasivarė iš šono, uždavė jiems kelią ir turėjo mieščionėliai pasilikti užpakalyje, nors jie buvo net į kunigą išikabinę — atlupo ir nuo kunigo. O kad pasidavė rekšmas moterų! Lenda kur už altorių, kaip kurapkos, rėkdamos kaunasi! kaunasi! O mūsų prabaštėlis tai sėda, tai stoja spaviednyčioje, dairydamasis į šalis ir nežinodamas, ką veikt. Stapdo tik mosuodumas su ranku: stovėkit vaikeliai ant vietos. Norint aš tada nebuvau bažnyčioje, nės ėjau apie bažnyčią, bet kiti tvirtina, kad, norint plaukų mažai, tai ir jau stati buvo, mat jis toks bailus. Teip-pat ir laike mišių ta pati dėjosi: lietuviai sau giedoję, o lenkai sau ir teip iki „Aniolas Dievo“ atgiedoję, tai dvejojį balsai buvo. Na, tai ta nedėlia ir pasibaigė. Dabar lauksim antros nedėlios.

Rašė ir padavė Pugalvis.

➤ **Nuo Grušlaukio padangės.** (Telšių apskr. Kauno gubernijos). Jau geras laikas, kaip Grišlaukiškių visas valsčius su grapais Tyškevyčias iš Krėtingos tebesitampo po sudus dėl žemės ir nors grušlaukiškiai prie pirmo įspirkimo skyriaus priguli, bet dar lygšiol ne-

pradėjo mokėti, o per bylas žmonelės baigia plikti ir veikia nebegalės Tyškams (Tyškevyčiams) nė samdos atlikti. Negalima užtylėti, kad daug kaltes tame yra Žemaičių Vyskupo Pallulionio. — Pirm kunigo Šileikos, kurs dabar Grušlaukyje yra pilijalistu, buvo *Juozapas Staškevyčius* arba *Staška*. Jisai, matydamas neteisingumą grapų Tyškevyčių kas link grušlaukiškių ir kitų valsčionių; matydamas Tyškaus administracijos o darbus ypatingai Novickio, kursai, pripratęs patsai prie girtuoklystės ir kyšių tą patį vartoja kuomet tikta prireikėjo maskolių pagelbos, skriaudžiant žmoneliu, idant tikta būtų viršus prapų, o ne žmonių teisybės kaip geras kunigas pradėjo perspėti grapų administraciją, juog ji elgiasi su žmonėmis priešingai katalikiškam mokslui ir juog toks darbas sunaikina netikta žmones, bet ir grapiu kenkia. Žemaičių vyskupas, kuriam turėtų būti pagal teisybę lygiai brangius artojai, kaip ir grapai su jo tarnais, patyręs tai, kunigą Staškevyčių perkėlė į kitą vietą, atkeltam-gi kunigui įsakė, idant dalyke skriaudų ir ašarų grušlaukiškių nė lupų neatvertų. Ne tikta tuose valsčiuose dedasi teip iš priežasties vyskupo Pallulionio, kuris palaiko tikta užpuldinėti ant nekaltų kartais dorų ir užtariančių žmones kunigų, o kartais ir maskolių paimt į pagelbą. Kaip tai padarė su kunigu Stanislavų Stakiallo, norėjusiu apginti Krėtingos parapijos žmones nuo lupimo Bernardinų. — Dedasi teip-pat Panevėžio pavietyje, kame Karpų dvarai. Karpai tai dideli bičiuliai vyskupo Pallulionio, Tyškevyčiaus pasamdė juo tikram broliui dvarą. Panevėžio pavietyje — retai ir laiko jų pusę. Bet iš kokios priežasties tas pats Žemaičių Vyskupas gina kunigams užtarti nuskriaustus ir skraudžiamus žmones kunigaikščio Radživillo apie Tovėnus Aukmėrgės pavietyje, tai jau visiškai nesuprantamas dalykas.

Kunigas.

➤ **Panevėžis.** (Kauno gub.) Panevėžyje yra klebonu kanauninkas Mykolas Kodovavyčia, labai kunigas mokinantis, geras, daugybei žmonių netik savo parapijos, bet ir iš apylinkės suteikia visokias naudingas pamokimus, su kunigais sutinka. Budamas Panevėžio džiakonų apturėjo nno kunigų brangų ir puikų keliką ant užminties. Tasai Kanauninkas atvykęs į Panevėžio parapiją, arba kaip žmonės vadina Senamiestį, rado bažnyčią su krypusią su stiklais, per kuriuos jau saulės spinduliai nebegalėjo įeiti. Kanauninkas, kursai nevien rupinosi apie sveikatą savo avelių dvasišką, bet ir kuniską, tuojaus idėjo naujus langus, paskiaus matydamas, jog didžioje parapijoje bažnyčia, palikta maskolių katalikams visiškai maža ir žmonių sveikatai kenkia, pradėjo vienoje valandoje su Kvekenavos klebonais trustis apie leidimą statymo naujos

bažnyčios ir per savo didžią išmintį tuojau išgavo nuo valdžios leidimą ir daug jau metų praslino besidžiaugiant su nauja puikia Senamiesčio bažnyčia, o dar Kvekenavoje ir pradėti nepradėjo, bet tas pats guodotinas Kanauninkas su išgrindimu ir didžiuoju altorium laukė sulyg metais 1895, nenorėdamas apsunskinti savo parapijonų. Per daugiau metų atsitinka klebonams apturėti nuo pašaliečių, arba mirštant turtingiems žmonėms, aukas ant pataisymo namų Dievo, kaip ir atsitiko su Panevėžio bažnyčia, kuriai ponis Lepaskienė, be vaikė, Pušalato parapijos turtą davė ant įvėdymo puikaus didžiojo altoriaus. Dabar džiaugiasi Kanauninkas, kad žmonės turėdami su puikomis medinėmis grindimis bažnyčia bus sveikesni ir neperšals. Žmonės panevėžiškai ypatingai ukininkai, džiaugias melsdamiesi bažnyčioje, kuri kaštuoja 100 000 rublių, ir kurią statant, nepajuto didelio apsunkinimo dėka geram ir išmintingam kunigui. Da ir už kitą ką myli Kanauninką praščiokai žmoneliai: Panevėžyje už šliubus, krikštus, laidotuves, egzėkvijas daug pigiaus ima, o tankiai dykai atlieka. Arba lankyme parapijos koks žmoniškas! kiek ukininkas paaugas ir užtatai apturi ačiū. Ne nuo vieno žmogaus girdeju savo ausimis o Viešpatie, duok mums lietuviams daugiau tokių kunigų, kaip Panevėžio Kanauninkas, ir attolink nuo mūsų kunigus lupikus! Kleboniją arba patį rūmą, nors senobišką, gražiai užlaika savo skatikų, neteip kaip Kamigalėje, dar gerą kleboniją su griovė, o pastatymui naujos nuo žmonių surinko daugiau kaip 6000 rub. — Kanauninkas Panevėžio savo laukus ir pievas nusamdė ponui Montvillui ir gaudamas ant metų 200 rub., taiso triobas ir stogus naujus dengia už savo pininę. Užklaustas, dėlko jis teip daro, atsako: Kad žmonių neapsunkinti. *Vabalas.*

• **Vilnius.** Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijose jau nuo pusės šių 1897 metų bus užvesta rundavos degtinės pardavimas arba, kaip trumpai žmonės vadina, **monopolis**. Tuo tarpu prašalinėse gubernijose Lenkų Karalystės tasai monopolis bus tik 1898 m. įvestas. Pertai tarpu lietuviškų ir lenkiškų gubernijų bus pastatyta tam tikra užžiura iki pradžiai 1898 metų, idant keliauninkai ne pervežtų iš Lenkų pusės į Lietuvą nerundavos degtinės. Tokia užžiura yra jau visur, kur tik įvesta gerymų monopolis. Dėleito, ant visų kelių, prie perkėlimų ant upių, o net ir ant geležinkelių stacijų pastatyti akčyzės valdininkai (šmerkeriai), kurie turi tiesą perkratinėti keleivių daiktus ir tavorus; ypač-gi jiems prisakyta perkratinėti vežėjus ir prekėjus. Vienkart su tuo visa Paprusė ir kitais parubežiais skaitlius tokių prižiūrėtojų (šmerkerių) bus padidintas.

Reikia žinot, kad tie šmerkeriai, ypatos daugiausiai doriškai perkryps; jau ir dabar užsijima gaudymu lietuviškų knygų ir laikraščių. Tai-gi galima suprasti, kiek jie mums blogo padarys. *Kl.*

• **Suvalku gub. Apie „dropą.“** Tai yra toksai skystimas, kurį žydai duoda ant cukraus savo pirkikams magaryčių. Turi jisai stiprią kvapną. Nereik nė pergeros vuoslės, kad suvuosti einant pro žmogų, kad jisai „dropo“ ėmęs — dvokia iš tolo. Atsiranda toki, kurie teip prie to skystimo priprato, jogiai be jo jau apseit negali. Tai jau yra liga ir bjauri liga, lygiai, kaip girtuoklystė. Toksai dropo apsigėrimas didei sveikatai kenkia ir amžį žmogaus sutrumpina, paverčia sveiką žmogų į paliegėlį. Net Maskilijos valdžia tą skystimą aptiekoms uždraudė be daktaro recepto pardavinėt, nors mūsų aptiekose kuone visur jį parduoda. Jeigu jau aptiekose uždrausta dropą be daktaro recepto pardavinėt, tai suprantamas daiktas, kad žydeliams irgi nepavelyta davinėt dropą magaryčių. Pertai kiekvieną žydą, prilaikanti dropą, galima už tai iklampinti. Ėmimas į vidurius dropo labjausiai parubežiais išsiplatinęs.

Atkreipiamė žmonių akį, kad nesipratintų prie to dropo ir neimtų jo visai į viedurius be daktaro rodos, nės kas pripras, tai gali ant viso savo gyvenimo sveikatos nustot! *Kl.*

• **Marijampole.** Bevažinėjant po kaimus, dažnai atrandi pas ukininkus ant durų blekę, kur maskoliškai užrašytas vardas ir pravardė ukininko, o kartais da papiešta viedras, prikis, arba kopėčios ir da ant viršaus. Kituose valsčiuose to visai nėra ir nieks nieko užtai nesako. Kam tų maskoliškų blekių reikia? Ar ne verčiau būtų juos visai nulupus numest; o jei jau kas be blekės negali apsieiti, tai tegul nors lietuvišką parašą duoda padaryti! — Į Marijampolę nesenei atsikraustė iš Naumiesčio naujas advokatas, žydas Gordonas. Sako jisai Naumiestyje turėjęs ant metų apie 2000 rublių pelno. Kodėlei nė vienas mūsų juristų negali užimti tenai vietą? Stebėtinas daiktas, žydėliai, lenkeliai sėdi mūsų miestuose ir duoną valgo, o mūsų lietuviai bėga į Maskoliją, Siberiją, ar Turkestaną. *Ragana.*

Iš svetimų šalių.

• **Turkija.** Gyventojai salos Kretos, matydami juog turkų sultonas nenori pyldyti savo prizadėjimus, juog nenori duoti jiems didesnę laisvę, kaip tai jie buvo sutarę per pernykštį sukylimą, vėl tvėrėsi už ginklo, sukilo prieš turkus, pakvietė į pagelbą savo brolius grekus ir apgarsino, kad jie atsiskiria nuo Turkijos,

prisideda prie Grekijos. Grekijos vyriausybė atsiuntė kretiečiams į pagelbą savo kareivius, o drauge su tuom grekiški kariški garlaiviai atplaukė pas Kretą neleisti turkams atvežti kariumenę iš Turkijos. Viskas ėjasi gerai; trumpu laiku kretiečiai apėmė beveik visą salą, turkų kariumenė turėjo pasislėpti keliuose miestuose. Bet štai turkams į pagelbą stojo Europos viešpatystės. Užstodamos turkus, viešpatystės pareikalavo nuo Grekijos atšaukti savo kareivius nuėjusius į pagelbą kretiečiams, o Grekijai atsisakius, anos viešpatystės apsupo visą salą savo kariškais garlaiviais, nedaleisti atgabenti nė kretiečiams, nė grekų kariumenei maisto ir ginklų, tikėdamiesi kad tokiu būdu šitie turės pasiduoti. Bet nė kretiečiai, nė grekų kariumenė nepasiduoda; kretiečiai kariauja už laisvę savo tėvynės salos Kretos, o grekai atėję į pagelbą savo vientaučiams, nės kretiečiai teip-pat yra grekai. Toliaus pamatysime, kuom tai pasibaigs.

Indija. Džuma Indijoje da vis neapsistoja. Mieste Bombei truputį mažiau jau serga, už tai pakilo kituose miestuose, kur pirm to ne buvo, ir daug žmonių į kapus nūvaro. Paskutiniame laike daktaras Žersins išrado gerą vaistą nuo tos baisios ligos, nuo kurios pirm to nebuvo jokios pagalbos. Pagal Žersiną džumą gydo teip beveik kaip troškulį (difteritą) leidžia po uodą tam tikrą skystimą. Sako, buk tas vaistas yra labai geras, nės iš daugelio ligonių tik keli numirė, kada be to vaisto beveik visi apsirgusieji numirdavo.

Italija. Visos Europos viešpatystės, matydamos, juog džuma kaskart vis labiau platinasi Indijoje, pabugo, idant netaptų ji užnešta į Europą. Mat iš Indijos kasdien atplaukia į Europą daugybė garlaivių su žmonėmis ir tavorais, pertai ir džuma lengvai gali būti anais užnešta į Europą. Idant teip neatsitiktų, visos viešpatystės sutarė nusiųsti nuo savęs išrinktus vyrus į Italijos miestą Veneciją ant rodos ką daryti, kaip geriausia nedaleisti pernešti džumą į Europą. Lengviausia būtų tai uždrausti vežti tavorus ir žmonis iš Indijos į Europą, bet tada Europoje sustotų prekystė, daugelis žmonių liktų be pelno, o teip-pat ir pritruktų daugybės daiktų, kuriuos šiandien iš Indijos pargabena. Susivaziavusi Venecijoje rodą nutarė apart kitų, visus pasažierius atkeliavusius iš Indijos laikyti garlaiviuose po kelioliką dienų, idant tie, kurie atsivežė su savim ligą apsirgtų ant garlaivio, o ne ant krantos ir tokių būdų ne užkrėstų Europos. Tuos, kurie per tą kelioliką dienų neapserga, išleidžia ant krantos, o daiktus jų ir šėip tavorus aplaisto tam tikrais vaistais užmušančiais tą ligą arba karščiau išplikina. Tokis laikymas pasažierių ant gar-

laivių vadinasi kvarantana, o aplaistymas tavorų vaistais — dezinfekcija.

Maskolija. Apsirgus Varšavos general-gubernatoriui Šuvalovui, Maskolijos vyriausybė į jo vietą paskyrė kunigaikštį Imeretinskį. Naujas general-gubernatorius paprašė caro atstatyti iš Varšavos nekuriuos seniaus tarnavusius augštus valdininkus. Jo prašymą caras išklaušė, atstatė nuo vietos Apuchtiną, globėją (kuratorių) Varšavos apyrbės žinoma pravoslavijos misijonierių, o į jo vietą paskyrė tulą p. Liginą iš Odesos. Atsiuntė teip-pat ir naują pagalbininką general-gubernatoriaus p. Obolenskį, net ir žandarų vadovą permainė, atsiuntė iš Peterburgo tulą jenerolą Onoprienko, sako esantį didelį šelmį. Žodžiu visi beveik vyresniejie Varšavos valdininkai persimainė. Žiūrėsime ar bus kokios permainos ir prispaudimuose, palengvys jie ar da sunkesni pasidarys. Tą pajus lietuviai Suvalkų gub. prigulintie prie Varšavos general-gubernatorystės.

Anglija. Paskutiniame laike yrai vėl suskato su didele energija kovoti už atsiskyrimą nuo Anglijos. Mat pasirodė, kad neturtinga Irlandija moka kur-kas didesnes mokestis, negu turtinga Anglija, o tai vis dėl to, juog Irlandija priklauso Anglijai, tai-gi anglai ant savės užsidėjo mažas mokestis, užtai pasirupino apdėti didėsnėmis Irlandiją. Dabar yrai pareikalavo, kad ir jiems būtų sugrąžinta atgal, kiek jie permokėję yra neteisingai per keles dešimtį metų. Pagal apskaitymą pasidaro tai baidi suma, kurią net turtingai Anglijai sunkų būtų užmokėti. Dieve padėk prispauštiems yrams laimėti. N.

Visokios žinios.

Apie propinaciją. Maskolių valdžia pamaži visoje viešpatystėje paima į savo rankas degtinės pardavimą arba degtinės monopoliją. Vakarinėse gub., atimtose nuo Lenkijos, valdžia atrado menką kliūtį tam savo monopolijai teip vadinamoje propinacijoje, apie kurią čionai ir noriu kelis žodžius pasakyti.

Baudžios laikuose ponai turėjo tiesą ne tik sudyt savo baudžiauninkus ir naudotis iš jų darbo, bet buvo jie prasimanę ir daugybę kitokių tiesų. Teip, baudžiauninkai galėjo pirkti daiktus jiems reikalingus tik nuo paties pono, arba nuo to, pas kurį ponas liepdavo. (NB. Nekurie pabirkantai ir dabar teip daro su savo darbininkais!) Jeigu baudžiauninkas norėdavo patsai vertis kokia-nors išdarbysta, tai galėdavo padaryt tik iš pono leidimo, už kurį reikėdavo mokėt ponui tulą mokestį. Tiesą dirbti dėl savęs galima budavo tik nusipirkti nuo pono.

Terpu visokių tokių pramanytų tiesų ponai buvo prisisavinę ir tiesą varyti alų ir degtinę.

Tokios tiesos viešpatavo Lietuvos Kunigaikštystėje ir Lenkų Karalystėje. Kada dalis Lenkų ir Lietuvos pakliuvo po maskolių valdžia, tai, žinoma, senieji įstatymai po nauja valdžia da ilgai tebeviešpatavo ir tik pamaži buvo permaitinti. Tiesa-gi ponų varyti alų ir degtinę, nors ir su atmainomis, užsilaikė ikišiol; tai ir vadinasi propinacija.

Iki šiam laikui Vakarinėse gubernijose ir Lenkų Karalystėje tiesa-propinacijos tebyr apie 900 miestų ir miestelių. Kasmetinis pelnas iš to apskaitytas į 1400000 rubl. Tuos pinigų pelno dabar daugiausiai dvarponiai. Tai-gi maskolių valdžia, paimdama į savo rankas degtinės pardavimą, turi išnaikinti propinaciją; nenorėdama nuskriausti savo dvarponių, žada apmokėti propinacijos valdytojus. Už nusipirkimą tosios tiesos valdžia apsiskaitė užmokėdiant apie 28 milijonus rubl. Kas nori gauti už valdomą propinaciją pinigų, turi išrodyti, kad ta tiesa jo turtuose jau buvo Vakarinėse gub. iki 1 sausio 1863 m., o Lenkų Karalystėje iki 28 spalio (9 lapkričio) 1866 metų. *Rg.*

Lietuvos ežerai ir upės žydų rankose. Milžiniški ežerai Trakų ir Šventėnų paviečių, garsus savo žuvimis-seliavomis, yra žydų rankose. Paėmę į savo nagus tuos ežerus, žydai, nieko nežiurėdami, kaip tik savo pelno, baisiai juos nuvalija ir žuvių kasmet vis darosi mažiau.

Vilniaus gub. vėžių irgi pagauna daugybę, bet ir čionai didžiausias pelnas tenka žydams; nekurie toki vertelgos laiko po 6—10 darbininkų užsimtų vėžių gaudymu. Vėžius veža daugiausiai į Beryną tam tyčia pritaisytuose gurbeliuose, samanomį išklotuose. Už gyvus vėžius Berlyne žiemą moka 50 rubl. už tukstantį, vasarą gi tik 20 rubl. Pervėžimas pareina į 4 rubl. Vertelgos-gi moka ukininkams 2 rubl. 50 kap. iki 3 rubl. už tukstantį.

Amerikos suvienytose valstijose dabar esant apie 5 milijonai neturinčių užsiėmimo žmonių; iš jų apie milijonas minta iš publiškos pašalpos, kiti maitinasi; iš to, ką nuo seniaus turi pasidėję, kiti-gi nieko jau neturėdami arba badą kenčia, arba verčiasi vagystomis, apgavimais ir plėšimais. Užėję blogi laikai Amerikoje suvisai nenori eit šalin, nors užstojo jau naujas prezidentas ir nauja valdžia, ant kurių teip daug tikėjosi darbininkų luoma. Tiesa, nauja valdžia bando ši-ta daryti dėl darbininkų naudos, bet mažai vis matyti iš tų bandymų. Teip, kongresas paskyrė milijonų akrų*) žemės išdalyti neturteliams dykai, bet nelabai kas nori

naudotis iš tos malonės. Kas da ši-tą turi, bevelija palaukti pasitikėdamas geresnių laikų, o kas nieko neturi, tai tam sunku apsimokėti kelionę į tolymas šalis ir da sunkiaus pradėt gyvenimą ant naujienų atsiskyrus nuo žmonių, be bažnyčios, be kunigo, be mokslynės. — Teipo-gi dėlei pagerinimo darbininku buvo bandoma sumažinti kalinių išdarbystą, kuri didokai užžengdavo liuosai pramonei. Mat Amerikos S. valstijose sėdintieji kaliniuose turi darbą dirbti. Dabar jiems jau mažiau duoda dirbti, kad daugiau darbo liktų liuosiesiems darbininkams. — Ant galo kongresas nutarė sumažinti ir atėjusių skaičių — dabar į Ameriką priims tik tuos, kurie turėdami bent 16 metų mokės skaityti ir rašyti kokia nors kalba, kas-gi skaityti ir rašyti nė vienoj kalboj nemokės, tai turės grįžti atgal, į Amerikos S. Valstijas nebus įleistas Teisybė, ir priviso Amerikos S. Valstijose tų atėjusių svetimtaučių. Vienų vokiečių yra į 12 milijonų, yrų eisant į 8 milijonų, lenkų apie 2 milijonai, lietuvių apie 300 tukstančių, o kiek da prancuzų. Valaku, čekų, rusinų, žydų, švedų, slovaku, greku, armėnu-kilkvienu bus po milijoną su viršum. Apart to apė 5 milijonai murinų arba nygerių. —

Kitąsyk Suvien. Valstijos buvo beveik vienos su vienokia angliška kalba perdėm, svetimtaučiu nelabai buvo žymu, dabar-gi visokios tautos besimaišydamos su tikrais yankiais ir besimokindamos angliškos kalbos tveria suvisai įpatingas kalbas arba tarmenis. Teip Pensilvanijoje Vokiečiai padarė jau įpatingą vokiškai-anglišką kalbą. Taigi Suv. Valstijose dabar mes regime atsiradimą naujų kalbų ir tautų. *T. S.*

Gardino vežėjai sukilo prieš valdžią. 10 kovo šių metų jie susitarė nesirodyti į miestą ir nevažiuoti pasažierių. Mat jie užsimanė pabausti miesto valdžią, kuri buvo paliepus įsitaistyti į umą laiką visiems Gardino vežėjams dengtus ekipažius (dronškas.) Kaip kas vežėjų tuojaus paklausė to prisako ir buvo jau bepildant jį, bet didžiama ne tik nesutiko, bet privertė ir paklusniusius nevažiuoti į miestą grąšindami kiteip pakinkymus sunaikyti ir arklus nužavinti (nutručyti.) Miesto bulmistras jau buvo beparsikviesdinas iš Veniaus 10 vežėjų, bet tuom tarpa ir gardiniečiai nusileido, apturėję pailginimą laiko dėl įsitaistymo dengtų ekipažių. Taigi, tasai streikas laimingai pasibaigė dėl abiejų pusių. *K. L.*

Apie rundavos degtinės pardavinėčias. Nuo pradžių ateinančių 1898 m. bus įvestas visoj Lietuvoj teip vadinamas monopolis arba rundavos pardavimas degtinės Kauno, Vilniaus ir Gardino gubernijose tai bus padaryta jau nuo 1/13 liepos šių metų, o Suvalkų gubernijoje

*) Akras turi bemaž tris netvirtas dalis margo ir daugiaus truputį už trečdalį desetos.

tik nuo 1/13 sausio 1898 m. Tasai laikas jau ne toli, tai gal neprošali bus ši tą pranešt apie tai. Miestuose bus rundavos degtinės pardavinėčios, kur parsieduos, tasai gėrymas užpėčėtytose bonktėse; gert tose pardavinėčiose bus nevalia; karčiamų bus kur-kas mažiau; tokių pardavinėčių bus irgi nedaug — koki 2—4 pavitinuose miestuose kokiose dvėjose vietose gubernijoj bus didelės krautuvės degtinės. Nesenei tapo apgarsinta valstijos išdo ministerio (4 kov 1897 m.), kaip reikės elgtis tose randavose degtinės pardavinėčiose. Ministerio prisakymas ši-teip skamba:

1. Rundavose pardavinėčiose visi gėrymai parsiuduoda tik i namus ir užpėčėtytuse induose. Ant indo turi but etikėta su krautuvės štempeliu ir su atpausta preke gėrymo ir indo.

2. Pirkikai moka už indą tiek, kiek atpausta ant etikėtos.

3. Nesunaikinti indai su etikėta, su neištritu štempeliu ir su parašu prekės priimama atgal apmainymai ant indo su gėrymu, arba-gi apsimoka piningais pagal padėtą prekę, vis tiek, iš kokios krautuvės paeitų jie.

4. Rundava pardavinėčia privalo turėti išteklių rundavų gėrymų induose visokio valdžios paskirto didumo. Gėrymai turi but sustatyti ant lentynų simetriškose eilėse pagal didumą indų ir pagal veislę gėrymų. Tušti indai laikomi skyrium.

5. Gėrymai ne rundavos išdarbystos (atiduoti ant komiso) parsiuduoda tik po bandarole ir po raudona etikėta su paženklinta preke. Indai nuo šių komisinių gėrymų atgal nebus priimami apmainymui, apart tų atsitikimų, apie kuriuos skyrium bus paliepinamas.

6. Rundavos pardavinėčios šiokiomis dienomis atidarytos nuo 7 adynu ryto, iki 8 vakaro — kaimuose ir iki 10 čiai miestuose.

7. Pirmą dieną vėlykų kalėdų rundavos pardavinėčios visai uždarytos. Nedėldieniais ir šventomis dienomis atidarytos jos tik po 12tai adynai po pietų.

8. Kaimo pardavinėčiose gėrymai neparsiuduoda teipo-gi per gminų svaigas ir tuose atsitikimuose, apie kuriuos bus skyrium paliepinamas išdo ministerio.

9. Gėrymai parsiuduoda tik už piningus; uždrausta pardavinėt ant bargo, mainais ant daiktų ir su užstatymu kokio-nors daikto. Užginta pardavinėt gėrymai mažmečiams ir girtiems.

10. Rundavose pardavinėčiose turi but švaru ir mandagu. Apart ikonos (abrozo), prisakymų ir apgarsinimų akčyžinės valdžios, uždrausta kabinti ant sienų visoki paveikslai, portretai ir apgarsinimai. Vakaraus pardavinėčia turi but apšviesta.

11. Pardavikas turi mandagiai ir gražiai apsielgti su pirkikais, duoti reikalaujamus gėry-

mus be užtrukdimo ir išgrėžiant piningus atskaityt, tikrai iki skatikui, ne užlaikydamas ant savo naudos dalių kapeikos ir nesiteisindamas neturėjimu smulkių piningų.

12. Pardavikas apsirgęs arba išvažiuodamas kur turi palikti užvadą žmogų ištikimą, ne mažiau, per 21 metą turintį, kuris priima visas pareigas pardaviko.

13. Perkantieji įdėdami i pardavinėčią turi nusiimti kepurę, elgtis gražiai ir mandagiai, ne atkimšinėt bonkų, negert ant vietos, ne rukt ir but pardavinėčioj tik tiek, kiek reikalauja nupirkimas.

14. Perkantieji gėrymų neturi tiesos eiti i gyvenimą pardaviko.

15. Apie kiekvieną atsitikimą peržengimo iš pusės pirkikų tvarkos, tykos ir esančių prisakymų pardavikas ant tų pėdų turi duot žinią policijai, akčyžės vyriausybės arba teipogi vietiniui apygardos vyresniajam blaivystės draugystės dėlei surašymo protokolo ir patraukimo prasikaltėlio prie atsakymo pagal įstatymus.

Lietuviai, nepražiopsokite užimti vietas tose pardavinėčiose ir kitur, kur pasitaikys prie to monopolio; skaitlius šmekerių irgi bus padidintas; jų vietas irgi nepeiktinos ir dėl lietuvių kartais gali but naudingos ypač parubežyje — kur prisitaikius. K. L.

Apgarsinimai.

Pasiskaitimui gražių knygučių:

Pavogti arkliai; Genių Dėdė;

Medėjo Papasakojimas;

Viršininkai; Apie žemę ir kitus pašviečius;

Apie žemės vidurus ir t. t

gaunamos **Tilžėje, Goldschmiedestrasse 8.**

Piningus ir laiškus i Ukinko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turinys.

Antras nepasisekimas pravoslavių misijonerų. *B.* — Tututis ir pelėda. Eyzs ir katinas. *Višakis.* — Nauda išauginimo naminių paukščių. (Tasa) *K.* — Iš Lietuvos: Iš Vilkaviškio parapijos. *Sm.* — Iš Marijampolės. *Sl.* — Nuo Senapilės; Iš Alvioto valsčiaus. *Sm.* — Baltrusiai; Nuo Liudanavo. *Mislincius ir jo draugas.* — Barzdai. *Šriopolėlis.* Iš Tamašubdžio valsčiaus. *Tas pats.* — Iš Pompėnų. *A. Driskis.* — Liepojus. *Sauja.* — Simnas. *Rašė ir padave Pugalvis.* — Nuo Grušlaukio padangės. *Kunigas.* — Panevėžis. *Vabalas.* — Vilnius. *Kl.* — Suvalkų gub. *Kl.* — Marijampolė *Ragana.* — Iš svetimų šalių: Turkija; Indija; Italija; Maskolija; Anglija. — Visokios žinios. — Apgarsinimai. —